

čal pa za leto 1932 šele dne 2. februarja t. l. Torej tri dni po požaru. Res, da je bil zvest naš naročnik, toda zavarovalnina mu po pravilniku ne gre in zavarovalni odsek je odklonil izplačilo iste. Kakor nam je žal, moramo te slučaje objaviti, da bodo ostali naročniki, ki po nepotrebnem odlašajo z vplačilom naročnine, videli, kakšne nevarnosti se izpostavljajo. Naj na nas vsi zamudniki ne zvrčajo krivde, ako potem ne dobijo zavarovalnine izplačane.

Našim naročnikom!

Prihodnji teden začnemo naš list — ustavljati vsem tistim naročnikom, ki za leto 1932 še niso nič plačali. Zato pa glejte, da plačate čimprej, da se vam pošiljanje »Slovenskega gospodarja« ne prekine. Kdor pa še zdaj ne more plačati, naj vsaj prosi za potrpljenje do Velike noči.

Opozorjamo tudi, da na novih naslovih letos ni več napisano, do kdaj imajo posamezni naročniki list plačan. — Naslovi, kjer je to še napisano, so lanski, stari, in se bodo novi naslovi delali od zdaj pa do Velike noči. Ako ima torej kdo dozdej pomanjkljiv naslov, naj ga čimpreje popravi.

Uprava »Slov. gospodarja.«

Millionar — potepuh.

V bolnico severnoameriške države Arizona v mestu Irishtown so pripeljali zadnje dni moža, katerega so pobrali na cesti v nezavesti. Po zunanjih znakih so prepoznali zdravniki v onemoglem znanega potepuha, katerega je bilo pogostoma videti na ulici skozi leta in leta. Imel je pri sebi zobno ščetko, zataknjeno za klobut. Po nekaj dneh bivanja v bolnici je posebnež — umrl.

Vagabund z zobno ščetko za klobutom ni bil kaka revna para, ampak večkratni milijonar s pravim imenom

Edney Graveland. Med mnogobrojnimi posebneži, s katerimi se ponaha država dolarjev, je bil imenovan eden najbolj zanimivih. Kot deček 12 let je pobegnil od staršev v mestu Los Angeles. Potegnil je v San Francisco, kjer se je preživljal s prodajo časopisov ter kruha. Pozneje se je lotil parcelacije posestev in je postal eden največjih špekulantov z zemljo.

Ko je dosegel višek bogastva, je Graveland sklenil, da se umakne iz vseh podjetij in se poda na pot. S potno palico v roki je prepotoval Združene države križ in kraž. V nahrbtniku je nosil seboj majhno, zložljivo matraco ter odejo, ker je prenočeval pod milim nebom. Na prsih je imel vrečko, ki je bila polna dolarjev. En dolar je največ izdal na dan. Ko je dosegel starost blizu 50 let, je znal, da se mu bliža zadnja ura. Stopil je k notarju in sporočil milijonsko premoženje za zgradbe stanovanjskih hiš revežem. Kmalu za tem, ko je napravil oporoko, so ga pobrali na cesti in ga spravili v bolnico, kjer je res umrl.

Fram. Vendar se je tudi v našem kotičku začelo društveno življenje. Odkar se je v jeseni vršil občni zbor društva, je imel g. dr. Jeraž že dvakrat predavanje, za kar smo mu iz srca hvaležni. Dne 7. t. m. pa nam je govoril g. profesor Prijatelj iz Maribora o vzrokih gospodarske krize in o nekaterih drugih sodobnih vprašanjih. Obenem so naša vrta dekleta zelo dobro igrala šaljivo igrico »Raztresena«. Teden pozneje so fantje, organizirani v Strokovni zvezi viničarjev, z dvema burkama pripravili gledalcem veliko pustnega veselja in smeha. Dne 21. t. m. nam je obljubljena Finžgarjeva drama »Razvaline življenja«. Gostovala bo Katoliška Omladina iz Maribora. Na svidenje!

St. Ilj pri Velenju. Dne 31. januarja t. l. je imelo naše Prosvetno društvo svoj občni zbor. Za predsednika je bil ponovno izvoljen priljubljeni Blaž Dolinšek, ki že lepo vrsto let vodi to društvo. Letos so prevzela nabiranje članov dekleta, ki hočejo prekositi najvišje število članov iz leta 1930. Zelimo jim mnogo uspeha!

Izsleditev pretkanega ponarejevalca.

V takozvanem črnem policijskem muzeju v Londonu hranijo stroj, s katerim je bilo mogoče prejšnje čase najbolj natanko ponarejanje denarja. Ta stroj je iz dobe, ko so bili v prometu po pretežni večini zlati in srebrni novci. Od ponarejevalca izdane potvorbe so bile tako natančne, da jih je sprejemala javnost brez pomisleka in celo strokovnjaki so bili v zadregi. Celi London je bil s potvorbami preplavljen. Skozi dva meseca so gonili v zapore razne osebe, a nikdo od zaprtih ni hotel izpovedati, od koga je prejel ponarejene novce. Le v nekaterih slučajih je bilo od aretiranih izsiljeno priznanje, da je bil denar kupljen od trgovca z denarjem. Policija se je lotila zasledovanja denarnih trgovcev, da bi tem potom izsledila pravega krivca.

Lepega dne je opazil detektiv, ko je neznan mož se razgovarjal z denarno trgovko in se je nato odpeljal s cestno železnico. Posrečilo se mu je, da je sledil neznanu, ki se je sestal v zakotni krčmi z drugim moškim, ki se je pisal Woodstock in je posedal neznanatno trgovino s krojaškimi izdelki. Woodstock je bil znan kot velik dobitnik in je bil v celi okolici na najboljšem glasu. Detektiv je začel skrbno nadzorovati krojačevo trgovino, ki je bila pretežni del dneva zaprta in dostopna na videz le popoldne za par ur. Nikoli ni bilo opaziti kake stranke, ki bi bila prestopila prag prodajalne. V splošnem pa ni bilo opaziti ničesar sumljivega. Gotovo

utrjene gradove, ker so imeli veliko lažji posel z nezavarovanim kmetom in njegovim imetjem.

Poleg turškega in grajskega biča je tiral v obup v tedanjih časih priprosti narod neusmiljena morilka kuga, ki je kosila med ljudmi in živino.

Ako preudarimo le količino na kratko omenjena zla, ki so korobčila ubogega slovenskega in hrvaškega tlačana leto za letom z malenkostnimi presledki, si lahko razlagamo dejstvo, da je videl kmet izhod iz neznosnega in obupnega položaja edinole v oboroženem punktu proti vsemu, kar je bilo nad njim in večji del krivo obče tedanje bede.

Grajski kovač Pavel Šterc je bil oboževan kapitan navdušene kmečke vojske iz cele Bistriške doline ter še daleč preko. Moška punta je prisegala v njegovo zmago in zboljšanje razmer.

Pilštajnski ljudski pridigar pri Sv. Trojici v Dobležicah je bil prva žrtev zbiranja upornikov. Ko je gledal to opasno taborenje in vrvenje kmetovskih ljudi, jim je omenil upor kmetov v Nemčiji. Nemški kmečki punt so zatrli plemiči z ognjem

ter mečem. Od maja do julija leta 1525 so pobili 150.000 kmetov in 50.000 jih je moralo pobegniti z rodne grude v tujino in njih premoženje je bilo zapljenjeno. Povdaril je še, da utegne plemstvo zagosti isto krvavo polko tudi slovensko-hrvaškemu punktu. Radi teh besed so bili o zmagi prepričani uporniki tako razljuteni, da so požgali pri belem dnevu dobležičko kaplanijo, v kateri je prebival luteran, ki si je otel komaj in komaj golo življenje, ker je spal, ko je izbruhnil podtaknjen požar. Iz strahu pred ljudsko nevoljo je moral pobegniti za vselej iz teh krajev, ki so bili odločno za staro vero in stare pravice.

V. POGlavJE.

Proti koncu leta 1572 je bila zbrana ter organizirana kmečka vojska po Bistriški dolini do izliva Bistrice v Sotlo pri St. Petru pod Sv. gorami, v Pišecah ter po Bizeljskem do Brežic. Kapitan Pavel Šterc je obhodil vse glavne kraje, kjer je dajal sam vsa potrebna navodila in pri-

je zrak okoli peči topli, toliko dalje ostaja peč topla. Po naravnem zakonu se skušata dve različni temperaturi vedno izenačiti. Oddajanje in omejevanje oddajanja toplote iz telesa ravnajmo, kakor rečeno, z obleko. Če stojimo v sobi, kjer znaša temperatura 15 stopinj, goli, in če postavimo, da znaša oddajanje toplote iz telesa v primeru 100, potem znaša oddajanje toplote, če smo oblečeni le v volneno jopico, 73; če pa oblečemo nad jopico še srajco, znaša oddajanje toplote le še 60, če pa smo oblečeni popolnoma, pa samo 33. Če smo torej oblečeni, oddajamo ve-

je bilo, da je krojač premožen, a denarja si nikakor ne služi z obrtjo.

Slednjič je bil detektiv uverjen, da je napočil čas, ko naj zagradi osumljene-ga. Naročil je še tri tovariše. Ko se je prikazal krojač ob navadni uri, da bi odprl prodajalno, je še detektiv nekoliko počakal. Po izginu krojača za trgovino je odprl detektiv sam vrata prodajalnice in je hitro vstopil. Prostor je bil prazen. Previdno je odpahnil dur v ozadju, ki so vodile na teman hodnik. Počasi se je plazil od sobe do sobe, a ni zadel na ničesar drugega, nego na nesnago ter prah. Vse je bilo tiho in radi tega se je odpravil na preiskavo še drugih prostorov v hiši. Naenkrat je čul korake po temnih stopnicah in videl, kako stopa krojač v trgovino. Detektiv se je skrivil v kot, ne da bi ga bil opazil krojač. Kakor hitro pa je bil posestnik skrivnostne hiše mimo detektiva, je skočil detektiv še v zgorajšne prostore hiše in je došel do vrat, ki so bile opremljene z močnimi zapahi, a tedaj so bile odprte. En pogled v ta prostor je zadostoval. Detektiv je bil zašel v eno na celem svetu najboljšo opremljenih ponarejevalnic.

Krojača so zaprli, ga obsodili na 14 let, a njegovi stroji za ponarejanje novcev so še danes pravo čudo za vse strokovnjake.

*

Štrigova. Na Svečnico sta prejela zakrament sv. zakona g. Franc Pergar, sin uglednega posestnika g. Martina in Marije Pergar iz Štrigove, ter gđc. Barica Šömen, hčerka pokojnega Marka Šömen in Ane rojene Cziguš, posestnice v Nedelici, župnija Turnišča. Po izvršenem obredu v cerkvi sv. Magdalene v Štrigovi se je mladi par v družbi sorodnikov in prijateljev podal na ženinov dom, kjer sta ga pričakovala oče in mati ter ga z roditelj-

skim blagoslovom spremila v dom. Gajljivi prizor krščanske družine je nudila svatba, ko je okrog ene ure pred kosilom domači župnik, vlč. g. Juraj Horvatovič v prisotnosti številne duhovščine, občinskega predstojnika in druge odlične gospode posvetil novo družino presv. Srcu Jezusovemu. Tekom v tako vzvišenem krščanskem amisu začete gostije se je oglasilo več govornikov, ki so povdarjali svetost katoliškega zakona. Prvi govornik je bil vlč. g. župnik, ki si veliko dobrega obeta od te nove družine, posvečene presv. Srcu Jez. Govor velike moralne, socialne in gospodarske važnosti je imel g. plemeniti Fodroczy, kapetan in predstojnik obširne štrigovske občine. Govoril je tudi bivši, sedaj vpokojeni župnik, vlč. g. Štetan Možar, ki je na poseben način naglašal dobroteljske cenjene Pergarjeve obitelji, zlasti pa njegovega gospodarja, ki mu je svoj čas bil v največjo podporo pri oplešavi štrigovskih cerkva. Nad vse ganljiv in življenjsko praktičen govor je imel vlč. g. Peter Cziguš, nevestin sorodnik, ki je s svojim prepričevalnim govorom prešinil srca prisotnih. Po izrečenih čestitkah srečnemu mlademu paru je govornik povabil vse goste na podaniški pozdrav Njeg. Vel. kralju Aleksandru I., kakor tudi celi naši vladarski hiši.

Sv. Peter pri Mariboru. Oživeli so naši hribi in livade. Naenkrat se je pojavil med našo mladino beli šport »Smuk«. Mladina od zadnjega paglavca, ki je komaj oblekel prve hlače, pa do postavnih fantov, ki so odslužili vojake, se zbira v bratski vzajemnosti ob nedeljah. Vsakemu se bere z obraza vprašanje: Bo li sneg? In nekako tiho poparjeno se podajo za vasjo pod gozdove iskat snega! Z velikim strahom opazujejo, da ga jim poredno solnce vsak dan več spremeni v led ali vodo. Kriza, povsod kriza, tudi pri snegu! Hudo mušno nas gledajo stari šentpeterski očanci, ko z našimi »dilecami rajšamo« po blatu, ako zmanjka snega. Posebno vodolčani so se skupaj vzeli. Pravijo, da hočejo pri tekmah zasedi prva mesta. A tudi Metavčani so pravi »kampeljei«, ki se ne dajo kar tako postaviti v koš, ne zaostajajo dosti za vodolskimi tovariši. Sicer pa bomo videli ta dvoboj v nedeljo dne 28. t. m. pri tekmah. Fantje smučarji, ki žele pri tekmah sodelovati, pridite v nedeljo

dne 21. t. m., popoldne po večernicah, vsi na sestanek v posojilniški sobi, da se domenimo o izvedbi tekm. Če nam nebo nakloni snega, potem vsi z dilecami. Na svidenje! Smuk!

St. Peter pri Mariboru. Gospodinjski tečaj pri čc. šolskih sestrah obiskuje 11 deklet. Je to že dosedaj četrti tečaj, kar priča, kako priljubljeni so ti tečaji in da naša dekleta niso kar tako, temveč da žele postati dobre gospodinje. Običajne pustne veselice so letos izostale, kar je tudi prav, saj v teh slabih časih se lahko denar za potrebnejše stvari porabi. V nedeljo dne 21. t. m. popoldne po večernicah imajo fantje svoj sestanek. Na dnevnem redu bo zanimivo predavanje o obnovi socialnega reda po evangeljskih načelih. Povabljeni so vsi fantje.

Trbonje. Poročil se je dne 3. februarja t. l. vrl mladenič posestnik Peter Šak, po domače Potočnikov, zvest naročnik katoliških časopisov. Ker je v domači fari v Trbonjah premalo nevest, počakal si je družico v Pamečah in izbral za zakonsko tovarišico Francko Golobčičevo iz dobre krščanske hiše. Kot vzorno članico pameške Marijine družbe so jo naša dekleta-članice pozdravile z lepo zamišljenimi govori in jo belo oblečene peljale pred poročni oltar. Gostija se je vršila pri Vrhnjaku, bilo je na njej zelo zabavno in veselo. Na ženinovi strani so bili iz trbonske župnije zastopani Kučejevi in Inžetovi, Urbanov Ivan pa je igral vlogo »camerja« in za spomin vesel odnesel na klobuku družičin venček po končani svatbi na svoj dom. Iz pameške župnije so bili navzoči med drugimi tudi domači vlč. g. župnik Trinkaus in cerkveni ključar g. ing. Vinko Vrhnjak s svojo zaročenko, ki sta veselje v družbi še posejšila s krasnimi in radostni prekipevalnimi napitnicami. Res so nekateri rekli, danes je prav lušno! Novoporočencema želimo mnogo sreče v zakonskem stanu! Bog živi! — I. V.

Fram. Celi mesec januar tega leta je počival mrtvaški zvon v naši župniji. V začetku meseca februarja pa je Bog naenkrat poklical med angele dva otročiča. In na prvo nedeljo smo pokopali tudi bivšo posestnico iz Morja Nežo Kraut, ki se je vedno, zlasti še zadnja leta, pripravljala z vzglednim svo-

liko manj toplote in za o nam je toplo.

Obleka zadržuje oddajanje toplote iz zraka. Oblaka sama pa ne dela toplote. Oblaka je le toliko topla, kolikor dobi toplote od našega telesa. »Obleka prezeha za nas«, je rekel učen naravoslovec Pettankofer.

Za zimo je najboljša obleka iz blaga, ki toplote slabo prevaja. Dobri prevodniki toplote nam toploto hitro odvzemajo in jo tudi hitro oddajajo.

Kako hitro plavajo rihe.

Mnogo ljudi se čudi trditvi, da plavajo rihe približno tako hitro kakor hitro letijo ptice. Hitrost plitčjega le-

sostvoval slovesni zaprisegi v moško punto. Ker je obolel bizeljski kapitan Krištof Pustak, je postavil mesto njega Filipa Višeriča iz Bizeljskega in za Pišečane, Zdolane ter Artičane Petra Zupana iz Vitne vasi. Resnični vodja celega tedaj za vojni pohod organiziranega upora je bil Pavel Šterc, ki je skrbel v lesičkih delavnicah po možnosti za orožje in ga delil med bolj brihtne in izurjene puntarje. Ob sklepu leta 1572 je lahko z mirno vestjo javil vojvodi Gregoriču, da ima pripravljenih 16.000 bojnikov, ki samo čakajo od strani vrhovnega vodstva povelja, da odrinejo na zaukazano jim mesto, ali se pa priključijo glavni četi, ki je gotovo že tudi pod orožjem.

Na zgornje poročilo je sprejel povelje, naj bo 4. februarja zjutraj že na Vidmu pri Krškem, kjer se bo sestal vojni svet, ki bo napravil odločilne sklepe. Njegovi bojniki naj bodo pripravljani na glas iz dolge lesene troblje, iz katere bo klicala pod zastavo Gregoričeva četa, ko bo marširala mimo Pilštajna na Planino in dalje. Vojvoda mu je še omenil v pismu, da so začeli Hrvati že krvavi ples krog Cesargrada. To za-

kmečko vojsko važno trdnjavo so osvojili po kratki oblegi, zaplenili mnogo pušk in streliva, grajskega ošabnega oskrbnika pa obglavili. Osvojeni Cesargrad pridno še bolj utrjujejo, tukaj bo glavna utrjena točka in skladišče orožja ter smodnika.

Kapitan Pavel Šterc je bil izpeljal poverjeno mu nalogo. Treba je bilo upornike le še obiskovati, jih podžigati z besedo in jim zabičavati strogi red in pokorščino.

Celi januar 1572 mu je bil na razpolago, da je lahko tem pogosteje posečal pilštajnski trg, kjer je koprnelo po njem srce nekake voditeljice ženskih puntaric — Pištelakove Eme. Ema je že dolgo gledala v izvoljenem le vojaškega poveljnika in po sigurni zmagi pa vladarja slovenskega Spodnjega Štajerja. Nikoli je ni oplazovala bojazen, kaj potem — ako bi kmečki puntarji podlegli s Pavlom vred in bi zagospodovalo nad kmeti plemstvo s turško neusmiljenostjo in robstvom. Kaj tacega ni mislil nikdo, kaj šele, da bi bil izrekel to na glas, ali celo verjel. Vse je